

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays,
at 8-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕПЛАТ:	
Three cents a copy		Поодинокое число три центи.	
One year	\$ 7.00	Ha рік	\$ 7.00
Six months	\$ 3.75	Ha шість місяців	\$ 3.75
Three months	\$ 2.00	Ha три місяці	\$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерсі Сіті і Заграницю:	
One year	\$10.00	Ha рік	\$10.00
Six months	\$ 5.00	Ha шість місяців	\$ 5.00
Three months	\$ 2.75	Ha три місяці	\$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адрес платиться 10 центів.

Тел. "Свобода": Montgomery 5-0498. Тел. У. Н. Сокоза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

"UKRAINIAN WEEKLY"

Вчора одержали читачі нашого органу додаток в англійській мові, призначений для нашої, тут родної й вихованої молоді. Отим започаткували ми видавання тижневика, названого "Ukrainian Weekly", який виходитиме кожної п'ятниці.

Отсей тижневик, видаваний по англійській, є дарунком нашої організації для нашої молоді. Є це реальна відповідь на те, як ми діємо про нашу молодь, себто про нашу будучність в Америці.

Та заки цей тижневик стане дійсним органом молоді, треба ще доложити багато праці. В першу чергу треба молодь зацікавити тою газетою. Треба постаратися, щоби вона дісталася її в руки, щоби її прочитала. А це вже обов'язок старшого покоління. Бо головне воно доставитиме цей тижневик. І його обов'язком є подбати, щоби він дістався до наших дітей. Тому кожний читач "Свободи", що має діти, має подбати, щоби в першу чергу його власні діти цей часопис бачили, його читали і висказували батькам свою оцінку про те, що в тій газеті насправді.

І треба донести редакції, що молодь думає про цей наш тижневик. А молоді треба пригадати, що це є її часопис, та що вона може написати до тої газети час від часу свої помічання щодо того, що про що в тій газеті пишеться.

Зазначуємо, що отсей наш додаток є в видаванні на те, щоби наша молодь тільки його читала, а "Свободу" лишила для старших. Ні, ми віримо, що коли нам удасться тим тижневиком зацікавити добре молодь українським життям в Америці й у краю, вона возьметься читати "Свободу", бо це, що буде в тижневик, буде для неї невідстачуюче.

Ми теж надіємося, що коли зможемо передати в тій тижневик гарні зразки нашого письменства, то молоді покоління возьметься поширювати обсяг знання з нашої літератури. І так буде з нашою історією, шуткою і т. д.

Вислід з того повинен бути такий, що молоде покоління, зацікавлене нашим життям, нашою будувальністю, нашою поезією та нашою духовною культурною взагалі, возьметься само за науку української мови, в слові й в письмі. І так здобудемо природним способом нових сторожів того всього, що нам, старшому українському поколінню, дороге й святе.

Та щоби те все осягнути, треба старшому поколінню подбати, щоб отой наш тижневик дістався до рук молоді.

С. Варуцький.

ВОВКА ТЯГНЕ ДО ЛІСА.

(Оповідання).

Сею в горах. Поза селом, лавне бистра, камениста річка. В сім річці є пструги. В Галичці, то найбільша риба. Не годуються тільки найбільші пани, що мають немігкі гроші, і найбільші пастухи, що сюди вилітають крадькома.

Хто з людей, що живуть на рибному водозі, хоче тут рибити, їсти, не купуючи її, то мусять "овити рибальню, бо право ловити є внаслідок внаслідку Жидови або панови. Магд дуже любив пструги. Вона їх вже очима здала, коли побачила. Не диво, що Остап майже що динни приносила до хати рибу. Очевидно, ту рибу він пристарав таким шуканням, з якими шукав арендатори риби не могла дати собі ради. В деяких сторонах є так, що як пструга хоче зїсти того, що рибку заарештавав для себе, то він власну рибку мусить купити при допомозі якогось посередника від малю, до десятилітніх пастухів. Вони знають способи, якими спілкують рибку знову між вишколених рибак.

Магда ласувала риби, як Остап роздобував їх не при постійній небезпечі поїсти в руки сторожів арендатора. Була йому вдача за те, що Остап не годен був пізнати, чи ся

вдачність також в її серці, чи тільки на язичі. Дівчина була для нього ласкава, та йому того було замало. Він хотів би, щоби була як не найласкавіша, то бодай ласкавіша. Остап бувало думав:

— Чи вона була вгадує, що я її зорвав бажанням? Її поведінка на таке питання не давало йому відповіди. Покищо він вдоволен був бодом з того, що вона для інших парубків була ще менше ласкава ніж для нього. Всіх, що до неї залицялися, вона висміяла і держала їх задалека від себе.

Одній неділі, як звичайно в неділю, Трушків і його жінка пішли до церкви. Вже чепаль розішлася. Остап, як все в неділю, пішов на пструги. В лісі рибка мала кілька затонів і кілька великих ям. В тих ямах все бували великі пструги. Рибак Остап ніколи не приходив до хати з порожніми руками. З порожніми "руками" лиш казався, бо в руках явно він не міг нести рибу, спійману без дозволу Остапа.

До хати приходив не з порожніми кишенями. Мав бодай одну шутку. Для одної Магди було досить.

В хаті Трушківка лишилася тільки Магда і двадцятилітній

О. Сновида.

ФІЛАНТРОПІЯ ЧИ ПОЛІТИКА?

(Надіслано з Європи).

Не зважаючи на поїздки Еріота до СССР, ціла французька преса повна звісток про настирливий голод на Україні. Як у інших, "Матен" читають чорно підкресленим друком заклик:

Всі достовірні свідки і документи подають про страхотні голоду на Україні, цій найбільшій частині СССР. Але Еріот — твердить, що це все блага, та що на Україні — яку порівняно з Бєлорусією — нечуваній урожай і добробут.

Отже, або — Еріот бачив те, чого там нема, або — уряд СССР апаж жертовно нечуваною наклепу.

Найпростіший спосіб висвітлити справу — чи так є, чи інакше, писати міжнародною комісією на Україні, яка розслідала справу і сказала, що має рацію.

Коли совітський уряд згодиться на таку комісію — і вона побачить, що на Україні все в порядку, то це буде нагода совітському уряду очиститися від страшних звинувачень, що йому роблять. Коли совітський уряд тої комісії не згодиться перепустити на Україну, що це буде найліпший доказ, що не Еріот і не совітський уряд мають рацію, бо уряд боїться безсторонніх свідків.

Французька газета вчить нас — як маємо ставити нашу справу перед форумом заграниці! У нас, в наших закладах і статтях про голод на Україні це багато — фільантропія, це багато закликів до почуття гуманності і т. п. Тимчасом справа голоду на Україні — це справа передусім політична. Це справа нашої незалежності. Бо так довго, доки існуватиме російський — большевицький чи інший — режим на Україні, так довго в ній буде голод, розбій і злиднів, бо завданням кожного уряду московського було — обдирати Україну як свою колонію на користь метрополі — Москви.

От, висвітлюючи цей факт і заявляти отверто громадській думці Європи і світа, що причина голоду — є невилірність української справи, — це є завданням нашої пропаганди. Фільантропія наклепує да-

вати дикія голодуючим. Але ж ніяких даних Совіти не перепустять. Тепер, коли Москва ("Еріот") кричить усім, що п'ятилітній апаж, що Росія розбитується і т. п. — пусити якусь допомогую каравану на Україну, не значить признатися, що і оптимістичні крики — є гумб. На де Совіти не підуть. Потім — коли так допомогую і можна було зорганізувати, то як можуть Совіти допустити, щоби населення доводилося, що напир, буржуазна Европа або пана — дають йому хліб, якого йому, тому населенню, відмовляв "його власний" уряд? Це було така компромісність для Москви і така реклама для "гиллої Європи", що до цього Совіти напевно не допустять. Спитання: а чому ж допустити Нансена і Гувера в 1922 році? Тої це не був перший у СССР голод і можна було пояснити його — без уїм'ї для свого престижу — посухою, чи взагалі кліматичними причинами. Тепер того зробити не дається, і кждя допомогую каравана зауважить, що це в річ...

Алеж, спитання, і слідуючої комісії (про яку лише "Матен") — тек Совіти не допустять? Правдоподібно, що ні. Але — це був би зручний, який збільшав би уряд московський і доказав би його невилірність і бажання затіяти страшні факти. Крім того це було б нечуване в історії Росії вимішування заграниці в її внутрішній справі. Це погизилоб Москву до розі колішньої Туреччини кривавого султана Абду-ула-Гаміда, коли то — доведена до розкупи скрагами і жалми його підданих — Европа зачала вимішувати в його правління, жадаючи послати комісії, жадаючи реформу і т. і. Це був початок упадку Туреччини.

От подібну акцію треба в нас розпочати за кордоном. Не брешучи, показувати правдиву справу на неспасінні України — жадаючи політичного вимішування Європи і Америки в долю нашого нещасного народу, підносити рівночасно домагаючи незалежності України. Це дозволилоб україн-

ській справі не зійти з порядку денного світової політики. Це компромітувалоб Росію, яка не вміє завести порядок у власній державі. Це привбилоб європейську громадську думку — дивитися на Москву як на колишню Туреччину, яку на "дору людину" Європи, яку — щоби її вратувати від смерті — треба ампутувати від її неросійських народів, як свого часу ампу-

Лев Ясінчук.

БІЛАНС РІДНОЇ ШКОЛИ В ОСТАННЬОМУ РОЦІ.

Людина з п'ятидесятих християн на плечах набуває при нормальному способі життя повноти сил — фізичних і духовних. Загартована переживаннями, збурена досвідом — вона не тільки вміє з легкістю знайти серед рідконародних умов, але й без зайвої витрати енергії ставити опір усім потужним натискам, що протиний її природі. А щож говорити про збірну людську одиницю, про організацію, яка складається з великого числа досвідчених людських одиниць? Скільки тут досвід, скільки збірної енергії!

В чому ж проявляється цей досвід, і що створює дотепер збірну енергію, спрена Рідною Школою як уосіблення ідеї рідного національного виховання?

Не будемо повторювати історії товариства, в якій у податківців навіть серед т. зв. інтелігентів це не була зисова думка про те, що українське місце покіління потребує не такого виховання, яке йшло із старого, протинного нам джерела. Вважало тільки на діяльність останнього адміністративного року, який за статуту закінчився 31 серпня 1933 року.

Доброк Рідної Школи зріс в останньому році рівно до 300 виховних заведень. Цією 300 народних шкіл, 200 дитячих садків, 5 закоронек, 6 фахових і 13 середніх шкіл та 6 бурс. Це так недавно, бо 1932 р. оплескували слухачі з доволенью мою промову, коли я звертав увагу, що в 1929 р. мала Рідна Школа 155 виховних заведень, а в 1932 р. їх число зросло до 171. Здавалось би, що при зростаючій світовій депресії зменшився стан Рідної Школи. Тимчасом ми на-

гваруємося — нестерпимі, слабішкі, частини отоманської імперії.

Не на безліду фільантропію вважали, а підкреслювали головний політичний момент життя — як — одна межа зроби ти неможливими такі явища, як ганебне вилітання нашої країни кривим режимом "нової" Москви.

Звичайно зріс і то майже удвоє, коли брати на увагу стисло виховні заведення. Не забуваємо, що в тому дорічку є школи в таких важких осередках, як у Львові, Коломиї, Теремішлі, Станіславові, де тільки коліс закладених околицях як Радехівщина, Любачівщина, Равщина; у таких відлюдних місцевостях, як Мокре, Токари, Вільхівці, Віське, Дубрівці, Польне, Новосіли — усі в Сінціччині; що при торговельній Школі у Львові є вищі кооперативні курси; що у фахових школах плескається цвіт ремісничої молоді, яка має створити ядро національного свідомого, відпоруного українського міщанина. А скільки заходів для відкриття приватних народних шкіл удерснимі вилада! Для прикладу загаломо хоча майже 2-літні заходи Зборота та односторонні заходи Чорткова.

Часи важкі. Населення, обтяжене податками, не має (бувало) що їсти, а школи утримувати його коштом, зростають! Із що більше: саме цього року докінчили шкільний будинок Р. Ш. в Грамтіні, сулі в тому курті Галичині, де сходяться границі Польщі, Чехословаччини й Румунії. Докинали й віддали будинок до вжитку на Рідну Школу в Пенчезині, почали будувати бурсу в Сінціччині, камениці у Львові, пінчуть незабаром будувати бурсу в Заліщиках. Тільки через неможливість перекопати владу не будують дотепер величавого будинку на школи Товариства в Чорткові.

Поза школами — збільшилися Рідна Школа в тому році на один новий відділ: Українську Параллель до вибору званих. Вивішувана наразі у примі-

Листування редакції.

"За півмісяць". Усі Йорк. — Дуже гарно пишете. І віримо, що по широті. Та не забувайте, що однією сталося у Бергівні відкрити скорше і не дає, а в Різні дорічку. Де широті заганяти в кут. Перед міліонами наших селян випирають в кориті була решта від з голоду, не вказавши картофелі з сириваткою. Свині Москви, а саме Ставіна і його дістали того забавного і не компані. Це злочин, якого вміє зліз. Циганки обескорили, допустилися московським коритом і все те зліз до чиста. Маса. Все той злочин доміг Були би й видалили, як би не до самогостя Скрипника і інших українських комуністів, котрі так відлучали як Ви, а потім переконалися, що помінялися.

"Читач", Голіок, Масс. — Не полемізуйте з тим, що висла до до іншого часопісця. Піншть про те, що Ви самі робите. Представляйте хочуть громади, а тоді не буде потреби нападати на другог. І тоді зможемо піднісати під допном спокійно своїм Мемем.

Гість, Гемстед, Н. П. — Допис про віне надіслан нам хотівший зараз по віну і ми його помістили. Ваш допис обширний, але другий раз гої друкувати про ту саму подію.

СПІВАНІК
для дітей дошкільного та шкільного віку на один, два і три голоси. Видання Рідної Школи. Залед Михайло Гавровський.
Шля 35 центів.
"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., apt. P. O. BOX 346.

українські представлени, старанно приготу-
вали громадським повин-
ності поводити.
українські мовитовники,
мідали, українські кален-
дарі, уложени старанно для
про новий кріт і про
українські образи при-
сти стіи наших кимет,
орговедин оголошення
со, вуголь, фасоло, мо-
но, швидко.
кождим українським до-
додати українських часо-
кї мають сторіку для
старанно і цікаво уло-
аз на п'ять літ який
молودی відбуває подо-
Україну, як описія є
в часописі і хроно-
ребра мати в ангаїській
писану коротко, але ці-
повіджує Історію Укра-
нописану географі-
українських гарову-
українським на ангаїсь-
українське видання укра-
географічної карти на
Народним Діомі, в Ріа-
діомі, в церкві, в приват-
лічачні для молоди про
в українській мові, а
отрібно, то і ангаї-
мови. Кожен відіт по-
відіт добре підготова-
діагностики.
ребра улажується постій-
свїта на спомин Шев-
Франка, Федьківна,
міра Великого, Ольги,
а, Льва, Ярослав,
цїньського, Мазепи, Ві-
гогольського, По-
хаті повинні бути такі
іскриччии, тарелі-
ребра мати на дере-
ублю, плаші для дів-
вїти в українським сма-
українських ствоякї укра-
хатї хатї, хатї, хатї, хатї
кравати. Це на те, що
україну красу, а нї крас-
нїти нашу мову.
нїти не і переводїти
діло.
оф. Іван Боберський,
Кіот, Югославія, Европа.

— Бачиш, яка гарна ця жіночка? — Треба тобі було бачити її ще п'ять чи два-три роки тому. Була тоді ще тільки двадцять років, коли ще була десятилітня молодша.